

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СТРУЧНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИЦИЈУ БЕЗБЕДНОСТИ И АДМИНИСТРАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ И ОПШТИНСКИХ ВЛАСТИ

УРЕЂУЈЕ ОДБОР МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО

ФЕНОМЕНОЛОГИЈА СПИРИТИЗМА

Од Д-ра В. Петронијевића.

(Наставак)

Осим ових физичких феномена, врло су интересанти и они феномени, у којима снага медијума делује у наизменичним вибрацијама притиска и отиска на какву подлогу. Ту долазе појаве свирања на хармоници и другим музичким инструментима, које бивају у присуству медијума без икаквог покрета или додира руке његове. Оваке је експерименте чинио поменути велики хемичар Крук са медијумом амерканским Хомом (Home) и ми ћемо овде описати тај његов експеримент.

„Седнице су држане у вече у једној великој гасом осветљеној соби. Апарат одређен да контролише кретања хармонике састојао је се из два велика дрвена прстена са пречником од 1 стопе и 10 палаца, односно 2 стопе. Прстени су били спојени међу собом помоћу дванајест уских штапова, тако да је целина чинила утисак бубња, који је горе и доле отворен (в. слику 7). Около овога апарата били су обавијени 50 јарди (= 45,7 м.) изолираних жица бакарних у 24 завијутка, и то тако да су два суседна завијутка била удаљена један од другог за један палац. Ови су завијутци били опет каналом утврђени; тако су постали отвори нешто дужи од 2 а широки по један палац. Висина апарата била је толика, да је се исти могао баш потурити под мој астал за јело, и кад је ту стајао, није ни рука ни нога могла ући у њега ни одозго ни одоздо.

Слика 7.

Хармоника је била сасвим нова, пошто сам је купио специјално за ове покушаје. Хом није никада видео инструмент а још мање имао га у рукама пре седнице.

— — — — — Да би избегао критичне напомене које су тако близу, вреди можда споменути да сам Хому учинио посету после подне у његовом стану; он ме је замолио, да продужимо

разговор у његовој спаваћој соби, док се је пресвукао. С тога морам посведочити, да на његовом телу нигде није била сакривена никаква машинерија, никакав апарат или каква друга тајна направа.

Покушајима су били присутни знаменити физичар Д-р В. Хигинс (W. Huginus), адвокат (Sergeant of law) Е. В. Кокс (E. W. Cox), мој брат и асистент моје хемијске лабораторије.

Хом је седео на једној ниској наслоњачи. Између његових ногу налазио се горе споменути апарат. Ја сам седео сам баш до њега с леве стране, други један посматрач седео је такође баш до њега с десне стране; остали присутни били су се поређали око стола. Кроз највећи део вечера, особито ако се дешавало што год од значаја, посматрачи су са обе стране стављали своје ноге на ноге Хомове, тако да су били у стању да и најмање покрете од његове стране открију.

Хом је узео хармонику између палца и средњег прста на ономе крају, на коме се нису налазили кључеви. Затим сам ја сам отворио кључ баса и покренуо сам апарат испод стола толико напред, да сам још могао метнути хармонику са кључевима окренутим на ниже у њега; затим је био натраг под астал помакнут толико, колико је то допуштала рука Хомова, али тако да она није остала скривена онима који су му били најближи. Ускоро затим почела је хармоника да вибрира тамо и амо врло карактеристичним начином, затим се чуше неколики гласови, и напослетку одсвираше се неколико тонова један за другим. Док се ово збивало, мој се асистент подвукao под астал и саопштио нам, да се хармоника стеже и растеже; у исто доба ми остали видели смо, да је рука, којом је Хом држао хармонику, била сасвим мирна, друга његова рука била је на столу. Одмах затим ми који смо непосредно до Хома седели, видели смо, како се хармоника у апарату кретала час на ову, час на ону страну а час у кругу, док је у исто доба свирала. Др. Хигинс погледао је под астал и рекао да се инструмент креће, и ако Хомова рука изгледа сасвим мирна.

Док је Хом непрестано поменути начин држао хармонику са кључевима на ниже окренуто, његова је друга рука лежала на столу, а ноге држане од оних који су поред њега седели. За то време ми смо јасно чули неколике тонове један за другим, а затим је и читава једна мелодија била одсвирана. Пошто је овај резултат могао произићи само на тај начин, што су кључеви инструмента притискивани правилним начином, присутни су сматрали експеримент за одлучан. Али ово што иде било је још одлучније; јер Хом удали своју руку потпуно од инструмента, извадивши је из апарата и пруживши је свом најближем суседу. Инструмент је продужио свирање, и ако га нико није додиривао“.

На послетку долазимо на најинтересантији од свих физичких појава, на име писање без икаквог непосредног додира, писање из даљине или „директно писање“. Директно писање или „психичко“ писање открио је ливландски барон Лудвик од Гилденштубе у друштву са својом сестром Јулијом. Извештај о својим покушајима издао је под насловом: „Pneumatologie positive et experimentale“, Paris 1857. Из овог дела излази, да је морао бити необично добар медијум, јер је постигао резултате под околностима, под којима би други тешко ма шта постигао. Почео је тиме, што је хартију и плајвас стављао у затворен ковчежић, чији је кључ непрестано са собом носио. С времена на време загледао је у хартију; у току од дванајест дана показали су се прво неколики мистични знаци,

При доцнијем једном загледању, опазио је при отварању ковчега како рукопис постаје без плајваза. Од тога доба потпуно је избацио плајваз и добио је постепено хиљаде психograma просто на тај начин, што је комад чисте беле хартије стављао на сто у својој соби или на постамент ма какве јавне статуе, на гробове у црквама и гробљима. Ове су се манифестације дешавале у античкој сали у Лувру, у Цркви Сент-Дениса, у Бритиш Музеуму, у Вестминстеру, у различитим гробљима париским и т. д. често у присуству многих сведока. Увек су духови славних мртваца били они, што су писање вршили; а Гилгенштубе и његова сестра видели су и духа при раду. Слични резултати, колико је познато, нису постигнути ни раније ни доцније ни од једног медија више.*)

Још је једино већ поменути американац След био у стању да произведе тако директно писање. При поменутих седницама у Лондону он је изводио и ове манифестације, и ево описа једне такве седнице од једнога очевидца (Мг. Едмондса):

„След је се појавио у седници испитивачког комитета и био одведен у собу за покушај, у којој је примао све по два члана. Г. Хана и ја били смо последњи при улажењу. Следа смо нашли где стоји поред једног обичног стола, који је заједно са три столице, спрењене за нас, био удаљен од осталих предмета у соби за осам до десет стопа. Од чланова који су били код Следа пре мене и Г. Хане, добио сам две таблице, од којих је једна била обична школска таблица, а друга двострука таблица са шарнирима. У почетку седнице би написана на таблици, која се делом налазила под асталом, једна кратка посланица. Ја сам онда изразио жељу, да ми се нешто напише у мој бележник, који пружим Следу заједно са парчетом плавог плајваза. Добили смо вест, да ће се учинити покушај, да нам се саопшти једна посланица.

След је држао бележник отворен и потпуно видљив на столу, метнуо је затим на отворени лист дато парче плајваза и затворио бележник, колико је то било могуће због палца којим га је држао на једном ђошку. У времену од једне минуте чули смо, како се пише и то без икаквог покрета од стране медијума, пошто су и бележник и обе руке Следове биле потпуно видљиве; и одиста је се у бележнику налазило једно писано саопштење. Затим смо ставили једно парче писаљке на једну половину двоструке таблице и другу половину затворили, тако да се је писаљка налазила између обе таблице. След је држао затворену таблицу један момент под столом, али на захтев Хане би метнута на сто, где ју је След додиривао само врхом својих прстију. Кад је таблица стављена на сто, отвори ју След и показа нам, да још на њој није писано. Готово у истом моменту пак чусмо, да се пише, и кад отворисмо таблицу, нађосмо један исписан став; ово саопштење сачували смо ја и Г. Хана и потврдили тиме, што смо своја имена записали на оквиру таблице“.

Како да се објасни овај феномен писања без непосредног додира руком, као и феномен свирања на хармоници без додира руком и без кретања њеног. Несумњиво је да иста она сила, која столове и друге предмете у соби може да креће без икаквог непосредног додира, да та иста сила изводи и ова дејства, то је сила чије је седиште у медијуму, сама медијумистичка сила његова (сила коју Крук назива једним врло несрећним именом „психичка сила“). Па у чему се састоји та медијумистична сила и где је седиште њено. Њено седиште је без сумње у самом нервном систему медијума (то показују у првом реду сами психички феномени који се јављају у медијуму при овим манифестацијама његовог медијумизма), а њена је природа без сумње врло близу природи осталих поларних природних сила, као што су електрицитет и магнетизам, ма да она није идентична ни са једном ни са другом од ових сила, као што је то у новије доба дефинитивно утврђено (тако званог „животињског магнетизма“ нема). Као што је електрицитет снага, која дејства своја изводи преко једног сасма невидљивог медијума, и као што је рецимо магнет својим магнетизмом способан да утиче на магнетску иглу без икаквог непосредног додира, исто је тако та нервна снага медијума у стању да производи дејства у даљину, без икаквог видљивог медијума, који

би та дејства преносио. Схвати ли се овако природа нервне снаге медијума онда се сви поменути феномени могу њоме објаснити потпуно без икаквог узимања самих бестелесних духова у помоћ, који по наивним спиритистима изводе све ове манифестације. Ко год познаје природу физикалних појава знаће да нама материја њихова није никако непосредно позната, већ да су нам познати само ефекти сила, који су везани за ову сасма непознату материју, да нам је непосредно дата и позната само сила. Кад се то зна, онда се зна да тако звана материјална тела могу дејствовати један на другог само силама, да и онда кад наша рука узме на пример плајваз у руке и пише, да није материјална рука, ова рука коју ми видимо, оно што непосредно пише, већ да је то мускуларна сила, која се у њој налази и коју ми непосредно опажамо у отпору који чини плајваз руци и у напору и напрегнутости наших ручних мишића. Кад се тако ствар схвати онда ни писање писаљком без додира руке неће бити никаква немогућност више. Као што је мускуларна снага у стању да читавом системом тако званих линија силе утиче на перо тако да га право држи и притискује на хартију, и као што је магнетска сила магнета у стању да исто тако читавим системом магнетских линија силе покреће магнетску иглу, исто тако без сумње биће могуће и нервној снази медијума, да читавим системом својих линија силе стави у покрет писаљку на табли, која је далеко од медијума да изведе писање. Само оно писање на хартији и без плајваза, које је Гилденштубе био у стању да произведе, тешко да ће и нервна снага моћи произвести, то је писање једна исто тако врло хипотетична појава, као што је врло хипотетична појава тако звана материјализација духова. Кад би материјализација духова била апсолутно доказана ствар, онда би се морало допустити и ово Гилденштубово директно писање, јер би нервној снази било подједнако тешко и подједнако лако произвести како један тако и други феномен.

(Наставиће се)

РЕФЛЕКСИДНЕ РАДЊЕ И КАЗНЕНО ПРАВО

Злочин је, као што знамо, радња, а под радњом разумемо свако проузроковање или неспречавање неке промене у спољњем свету. Радња, пак, претпоставља вољу онога који ради. Она је, дакле, привођење, воље у дело и зато имамо свуда у дело приведену вољу, где год је ово слободно од механичке или физиолошке принуде, где је каквом представом одређено, детерминовано, мотивовано. Извођење воље у дело јавља се као вољно кретање телом, као контракција мишића, која не бива услед механичке или физиолошке принуде него услед представе и инервирањем нерава за кретање. Зато, у правном смислу, и нема радње, ако неко у грчевитим нападима туђе ствари повреди, или, дошавши у несвесно стање, не испуни неку своју дужност, или каквом неодољивом силом буде принуђен на што. То су радње несвесне, које не иду у област права, него остају радње само у физиолошком смислу.

Али има читав низ радња, више или мање сродних с овим несвесним радњама и, по томе, од превеликог значаја у казнено-правном поступању. Као у многим другим кривично-правним питањима, тако и овде имамо једну од оних кривично-правних области, на којима се сусретамо с највећим тешкоћама; то је област, у којој се између сасвим несвесне радње и радње потпуно свесне, крећу дела рефлектоидна, рефлексу, несвесној радњи слична.

Границе ове области рефлектоидних радња нису сталне и, како у опште тако и у поједином случају, тешко их је утврдити. При свем том можемо да огледамо да ли је бар у извесним правцима могуће ограничавање. Пре свега, треба се држати овога: рефлексу сличне или, као што рекосмо, рефлектоидне радње оне су, при којима су центри свести дражени само од чести, услед чега је извршење дотичног дела истина везано за појаве свести, али при том нису могле наступити све асоцијације, које иначе бивају, а које би у сваком случају такво дело спречиле. Рефлексни, пак, покрети они су, који бивају непосредно и једино ма којим периферним надражајем, без икаква учешћа центара свести.

Ради бољег разумевања свега овога, треба нам читаоцу напоменути, да је васколики нервни систем састављен из два дела:

*) Види: Aberglaube und Zauberei, von Dr. A. Lehmann, 1898, s. 287, 8. Ову учену књигу, којом смо се и ми овде у неколико послужили, препоручујемо најтоплије читаоцима, ма да је Леман и сувише скептичан у односу на реалитет феномена.

централног и периферног. Централни део чини мозак са мождином, а периферни чине нерви, који се, полазећи из мозга или мождине, гранају по свему телу као бели, танки кончићи. Нерви служе осећању и покретању. Они што служе покретању, т. з. моторни нерви, спроводе добивене из мозга или мождине надражаје у мишиће, којима се врши покретање; а они што служе осећању, т. з. сензитивни нерви, спроводе утиске, добивене из спољњег света, мозгу и мождини. Но сензитиван нерв може какав надражај, добивен из спољњег света, да саопшти и непосредно моторноме нерву, те се на тај начин изазове несвесно, невољно кретање. То је т. з. рефлекс, рефлекторни надражај и, услед тога, рефлекторно кретање, несвесно, невољно.

Рефлексоидне радње, као што рекосмо, стоје у средини, између потпуно свесних кретања и кретања рефлекторних. Трудећи се да похватамо чиме се разликују кретања рефлекторна од рефлексоидних, налазимо једну унутрашњу и једну спољњу разлику. Унутрашња је разлика у томе: што код рефлексоидних радња центри свести имају учешћа од чести, а код правих рефлексоидних покрета ти центри немају никаква учешћа. Спољашња разлика јесте у времену, које протече од надражаја до радње, до покрета. Код рефлексоидних кретања покрет долази одмах иза надражаја: мушица налети оку моме, а ово се одмах одбрани спуштањем очњег капка. Код рефлексоидних радња, пак, увек мора да протече неко време, које се мерити да, довољно дуго да центри свести чине што треба, па ма у даном случају они директно то и не учинили: видим јако углачану, загаситу плочу какву и, како се обично каже, и „нехотице“, мазнем руком преко ње, пошто сам може бити једну секунду гледао је, те је, по томе, било доста времена и за сарадњу центара свести. Такви рефлексоидни покрети чести су нарочито у расејаности, јер ту све што се догађа одиграва се само с неком мањом свести.

Другу границу треба повући између рефлексоидних радња и радња под принудом и са принудним представама. Ако „нехотичност“ рефлексоидних радња добије неку нарочиту снагу, ако центри свести морају ући у посао и радити против онога дејства „нехотичности“, па се дело опет догоди, онда имамо принуду. О принудној радњи говоримо онда, кад су ту све асоцијације, али су све представе, које би спречавале радњу, лишене дејства патолошким узроком. Не буде ли радње, већ остане само нормална немотивована наклоност за њу, онда је се остало само на принудној представи. Принудна радња је патолошка појава, принудна представа може, но не мора то бити; да то буде, зависи од њене учестаности, њезина понављања и њене јачине; она може бити така, да о њој говоримо као о сили прилике, навођења. Каже се: „не доведи нас у искушење!“ Неки банкар бријао се у својој соби поред стола, на коме је стајала велика количина златника, које је баш мало пре тога био избројао. У пола посла застаде берберин и рече: „Господине, оставите новац, иначе вам могу гркљан пресећи!“

Ту само изгледа да је принудна представа; у ствари је сила навођења, јер берберин осећа да га на зло наводи моћ сјајнога злата; ако га прекоље, имаће користи — дело би било мотивовано и по томе никаква принудна радња. Разуме се да навођење може бити тако јако, да радња по дејству буде равна принуди, но ако је учинилац дела само навођењу подлегао, онда је увек радња мотивована. У узрочној вези стоји принудна радња само са принудном представом. Ако неко гледа дуже време у дубоку, тиху воду, често ће му доћи представа, која га гони као да падне у воду; исто тако онеме, поред кога јури локомотива, долази на памет да јој се баца под точкове; по неко осети како га нешто гони, да онеме с ким говори, оруђем које му је у руци, смакне главу, а многи би особито радо ухватили крајичак чистога чаршава на столу и све посуђе што је на овоме сручили доле. А сви ти људи за ове радње немају нимало и никаква мотива; онај први има све пре само не мисао самоубиства, онај што хоће другом главу да одсече може бити да је најбољи пријатељ његов, а онај што хоће да претури посуђе са стола може бити баш је власник тог посуђа. У свим тим случајима нема никаква мотива, центри свести су у пуном делању, против намераваног делања раде нормалне представе да га спрече. Ако ове побеђују лако и сигурно, цео је догађај психолошки нормалан; ако само тешко савлађују они принуду или јој подлегну, принудна представа прелази у принудну радњу, и тада имамо догађај психопатички.

Најпосле, морају се границе рефлексоидним радњама поставити и према онима, које бивају из недостатка у асоцијацијама, страсти, гнева, љутине, зависти, зловоље и т. д. Три примера, које смо нарочито изабрали да нам представе приближавање моментима казнено-правним, имају да нам послуже у том за објашњење.

1. Знам једну слабоумну девојку, која толико воли своје сестре, да у њих гледа као у идоле своје. Ако се једна од ових што поболи, а баш она коју је та недотупавна девојка највише волела често је патила од главобоље, њу би ова недотупавна девојка увек тада хтела да бије и удара, те се морала за раније одвајати од ње. Психолошки ствар стоји овако. Слабоумна девојка, површно мислећи, налази: „кад неко другим људма чини што непријатно, ови га туку; моја сестра је болесна и тиме ми чини да се бринем и бојим, чини ми једну непријатност — дакле, хајде да је тучем“. Ту не може бити речи о рефлексоидној радњи, јер су асоцијације недотупавне девојке тако мале бројем и оскудне, да се само рђаво, површно, врло мало асоцира.

2. Кад дете падне, угрува се или ма како повреди, бива често да га, за тим, родитељ, служавка или ма који други, који на њ права има, удари. У много случајева победа за то може бити васпитног карактера и удар је дошао као казна; дете може бити ударено зато, што није пазило него пало и повредило се, те да други пут буде пажљивије. Но већином у таким приликама васпитни моменат не игра никакву улогу, а то и јесу случајеви, који се нас овде тичу и које опет треба двојако да разликујемо. По неки пут ту је размишљање само површно, баш као и у случају под 1.; „дете је пало, ено га сад квечи, дакле чини ми једну непријатност, зато га ударим“. Ту, дакле, нема асоцијација и случај не долази у ову област. Али ће бити сасвим из те области, ако је дете кажњено без дубљег размишљања, дакле нехотично, слично рефлексу или, како ми кажемо, рефлексоидно. Случај овај под 2. у неку руку прелаз је од радње без асоцијације (случај под 1.) к правим рефлексоидним делима.

(Наставиће се)

КРИМИНАЛИТЕТ КОД МАЛОЛЕТНИКА И АЛКОХОЛИЗАМ

У својем извештају за годину 1895., министар правде је рекао да је страховито напредовање криминалитета код малолетника заустављено, да је криминалитет много смањен, нарочито што се тиче крађа. Одиста, претходне године, 1894., било је оптужених због крађе 4.202 малолетника од шеснаест година и 10.293 малолетника од шеснаест до двадесет прве године. А у 1895. години било је оптужених за крађу свега 3.778 малолетника од шеснаест и 9.589 малолетника од шеснаест до двадесет прве године. Да ли се одржало то заустављање, које је назначио министар правде? То је питање које ја хоћу да испитам у неколико речи помоћу четири последње статистике о злочинима за 1895, 1896, 1897. и 1898. Те је податке дало само министарство правде. Ја хоћу да их проучим у погледу злочина које обично малолетници чине, у погледу крађе, варалаштва, злоупотреба, телесне повреде.

Од 1896. године, број малолетника оптужених за крађу увеличао се. Било их је 4.202 од шеснаест година, и 9.777 од шеснаест до двадесет прве године.

У 1897., било их је: 3.970 од шеснаесте, а 10.052 од шеснаесте до двадесет прве године.

У 1898., било је малолетника оптужених за крађу: 3.737 од шеснаест година, 10.098 од шеснаесте до двадесет прве године.

Да испитам сада број малолетника оптужених за варалаштво и злоупотребе. Видимо да се њихов број не мења за дечаке од шеснаест година, а да се сваке године на осетан начин увећава за младице од шеснаесте до двадесет прве године. То показују ове цифре:

Малолетници оптужени за иревару

	од 16 година	од 16 до 21 године
1895	50	332
1896	70	381
1897	45	431
1898	56	434

Малолетници оптужени за злоупотребу

	од 16 година	од 16 до 21 године
1895	70	476
1896	60	482
1897	81	536
1898	50	549

Откуда долази да се број малолетника од шеснаесте до двадесет прве године увећава с године на годину, док се број малолетника од шеснаест година не увећава, но се, шта више, још и умањава? Треба ли мислити да је њихова моралност била већа у 1898. но у 1895.? Зашто да на боље иде за малолетнике од шеснаест година, зашто да на горе иде за малолетнике од шеснаесте до двадесет прве године? Ево разлога тој разлици: судије се показују све блаже према шеснаестогодишњим малолетницима; они знају да су та деца често жртве рђавог васпитања које им дају њихове породице, која не може или неће да води надзора о њима; да судбина те несрећне деце заслужује сажалење и сваки обзир од стране суда, када се поведе истрага о шеснаестогодишњим малолетницима, оптуженим за какав преступ, брижљиво се испитује њихов положај, моралност родитеља. Ако се налази довољно и гаранција код родитеља, деца им се враћају; ако се не налази, деца се поверавају друштвима за заштиту и поправку младих криваца. Само се у последњем случају и после савесне и брижљиве истраге малолетни шеснаестогодишњи кривац изводи пред суд, и осуђује на поправни затвор. У Паризу се од 1893 основао нарочити азил у који истражне судије шаљу оптужене малолетнике. Зато време, чини се обазрива анкета о предходном животу детета, о средини где је живело; посматра се његов карактер, када се, посматрање и анкета доврше, сви прикупљени подаци поднесу се на испитивање члановима главне комисије за надзор пушила сенскога округа. Ако се деца оцене добро, враћају се родитељима или им се налази уредно занимање; ако су прикупљени подаци рђави, деца се предају на даљи поступак судској власти. Године 1898., на пример, од 233 шеснаестогодишња малолетника које су истражне судије сенскога округа послала у привремени азил, 110 остављено је у азилима, 72 враћено је родитељима, а само 37 враћено је на даљи поступак надлежним властима.

Према томе не даје се извући никакво корисно обавештење из статистике података министарства правде о криминалитету шеснаестогодишњих малолетника. Тај криминалитет може напредовати, и ако број младих оптуженика остаје исти. Али криминална статистика постаје врло поучна, када се испита број оптужених од шеснаесте до двадесет прве године, јер се на њих не примењују исти обзирни благости. Као што се видело из горњих цифара, број малолетника оптужених за превару и злоупотребу повећава се с године на годину. У своје последњем извештају министар правде означаје мало смањивање криминалитета од 1894, али он заборавља да то смањивање постоји само за децу до шеснаесте године, али не за дечаке и младиће од шеснаесте до двадесет прве године.

Нарочито што се тиче телесних повреда младићски криминалитет се увећао; он се удвојио за последњих двадесет година. Године 1880. било је оптужених за телесне повреде 232 малолетника од шеснаест година и 3.679 малолетника од шеснаесте до двадесет прве године.

Тај се број попео 1895. године на 430 малолетника од шеснаест година и 5,944 малолетника од шеснаесте до двадесет прве године.

Године 1896.: 448 малолетника од шеснаест година, и 6.479 малолетника од шеснаесте до двадесет прве године.

Године 1897 рачунало се 439 малолетника од шеснаест година и 6.611 малолетника од шеснаесте до двадесет прве године.

Године 1898. показало се мало смањивање у погледу броја малолетника оптужених за телесне повреде. Било их је 338 од шеснаест година и 5.990 од шеснаесте до двадесет прве године.

Број малолетника од шеснаесте до двадесет прве године којима се 1880. судило због телесних повреда износио је 3679; када се тај број упореди са бројем од 1898. године — 5990 —, види се да се број младих криваца увећао за 2.311 само за један преступ.

То увећавање младићског криминалитета за најозбиљније преступе у толико је карактеристичније што се децји криминалитет знао смањити од 1894. године.

У једном броју *Архива криминалне антропологије* (од 15 новембра 1901.), Г. Гарније, лекар затвора париске префектуре, изучавајући етиологију убиства констатује да у Паризу младићски криминалитет чини страховите напретке у погледу телесних повреда и „крвавих злочина.“ Из статистике коју је он извео са Г. Кошфором, шефом полиције, која садржи листу индивидуа ухапшених у Паризу због убиства или због покушаја убиства од 1888. до 1900., излази да је младићски криминалитет шест пута чешћи но децји криминалитет, и да је од 20 у 1888. год., скочио на 140 у 1900., дакле увећао се за седам пута. Како је могло бити да у своје извештају од 1897., министар правде рекне: Кривичне парнице противу малолетника до двадесет и прве године опадају од подужега времена. Ми смо срећни што можемо да додамо да је број личности од шеснаест до двадесете године оптужених за убиство, оцеубиство, тровање, знано се умањило: 1893., 91 оптужео; 1894., 81; 1895., 66; 1896., 61; 1897., 59. Успешно констатовање до душе, али констатовање које је у противречности са свим оним што су до сада писали о увећавању младићског криминалитета г. г. Тард, Фује: Жоли, Ежен Ростан, Гијо, Гарније и Ја. На несрећу ништа се повољно не да извући из факта што се број младих оптуженика пред поротним судом смањило, јер суд све више уобичајава да *поираваља* злочине, он враћа пред обичан суд покушај убиства да се суди као обична телесна повреда. Свакога дана у Паризу се суди младић и девојка који су пуцали из револвера, који су хтели да убију, и суди им се за обичне телесне повреде. Према томе какав може бити значај младих преступника *оптужених* за убиство у 1897. према 1895., када се за исто доба констатовало увећавање од 667 младића, *стављених под истрагу* због телесне повреде? У истом извештају од 1897., чувар државнога печата вели: „Са тачке гледишта опште моралности, осуилације статистичке курбе преступа још су значајнији но осуилације статистичке курбе великих злочина. Када се број злочина смањује, може се приписати та поправка можда више привидно но стварна, напретку система корекционализације; али никакво анално објашњење не може се применити бројном опадању преступа....“ Министар непрестано себи честита због опадања преступа (што је истина за децу преступнике), али он заборавља да то смањивање испод шеснаесте године, а да се младићски криминалитет на против непрестано повећава, и то нарочито у погледу на озбиљне преступе као што су крађа, злоупотреба, превара, хотимичне телесне повреде. (Свршиће се)

О СТРАНЦИМА И ПАСОШИМА

Д. Ђ. Алимпић

(Наставак)

Поред разлике у року за подношење пријава, постоји још једна знатна разлика између ова два закона, а она се састоји у томе: што су све казне због подношења или неподношења пријава по овом другом закону много веће — строже. Тако, новчане казне достижу и до 300 динара, а казне прогонства много су чешће.

Још нешто. Све ове казне изричу се у корист касе оне општине, у којој је странац ухапшен и кажњен, а одредбе овог закона не односе се само на трговце, индустријалце и раднике, већ и на вештаке, прив. професоре и чиновнике, занатлије, слуге и сва лица у опште, која се баве слободном професијом.

Помињемо још и то, да је казна за повраћај из прогонства од 1—6 месеци затвора, док се код нас никад не може повисити преко 20 дана затвора, па ма се странац и по стоти пут вратио из прогонства.

3. Странци заштићеници

Право азила (уточишта) и обвеза издавања криваца (*екстрадиција*) две су сасвим различне и, у основи, једна другој противне ствари. Може се слободно рећи, да оне једна другу у главноме искључују.

Право азила, које се датира из најстаријих времена, осветила је и данашња наука међународног права, али не у свој његовој потпуности. Док се некада — у старија времена — ово право протезало и на саме злочинце, дотле су све данашње државе, усвајајући потпуно принципе новије науке о међународном праву, сагласне у томе: да се њиме — правом азила — могу користити само политички кривци и војнички бегунци.

Што се тиче екстрадиције, мишљења о њој још су врло различна.

Док једни тврде да свака држава притежава неограничено право азила; да је казни закон територијални а не интернационални, и да, најзад, ни једна држава нема разлога да се ставља у службу страних судова, лишавајући се тиме свога суверенитета, — дотле други, на против, доказују, да општи интерес, угрожена правда и потреба за кажњавање у вези са опасношћу која би за цело друштво наступала кад би се кривцима допустило да се од казне извуку, — приморавају данашње државе на заједнички рад у вршењу казнене правде.

Ово друго мишљење, које превлађује и у науци и у пракси, нашло је места и у нашим конвенцијама о издавању кривца, закљученим са појединим државама¹.

Овим конвенцијама, као и свима уговорима о издавању кривца, у опште, циљ је: да принуде државе потписнице, **да реципрочно**, а према постављеним условима, издају лица која су повредила закон на територији њихове (овог лица) сопствене државе.

Под постављеним условима треба у овом случају разумети казнима дела за која је екстрадиција предвиђена, и која се прецизно набрајају у уговорима.

Што се тиче осталих случајева, т. јест оних казнимих дела која нису у уговору поменута, државе уговорнице задржавају право да изврше или одрече екстрадицију. Међу тим, наука о међународном праву не налази довољно разлога за оправдање поступка оне државе, која би одрекла екстрадицију. Она — наука, шта више тврди: да је свака држава, и мимо конвенције, позвана, у своје сопственом интересу, да издаје стране злочинце, који су добили на њену територију у циљу избегавања казне.

Из свега што смо до сада казали о екстрадицији, излази: да право азила мора бити ограничено, па тако у ствари и јесте. Неоспорна је ствар, бар за данас, да се њиме могу користити само политички кривци и војнички бегунци.

Према овоме, сасвим је разумљиво, што су ове личности, којих је од вајкада било па и данас има у свима државама, по самој природи свога положаја, који чини средину између домородаца и странаца, — изазвале надлежне факторе да им, у виду закона или законских уредаба, тај положај одреде. Њима се још придружују и они странци, који долазе у једну земљу са или без путних исправа, у већини случајева без икакве кривице, па, из разних побуда, моле, за привремену или сталну заштиту домаћих закона.

Положај свију ових личности регулисан је код нас уредбом од 20. јануара 1860 год. ВМ 171 (зборник 13 стр. 5–8), чији важнији чланови гласе:

— Чл. 1. Сходно Књажевском решењу од 28. новембра 1758 г. ВМ 1.114, имају се на захтевање дотични страних власти и у наредак издавати од бегунаца само злочинци, а других категорија бегунци неће се издавати, но, докле су у Србији, потчињене се законима земаљским.

— Ствари државе, као што је оружје са својим припадностима, које би се при војним бегунцима нашло, имају се одузимати и дотичној страниј власти повраћати.

— Ови исти основи служиће нашим властима за правац и у поступању према бегунцима српским, који би у коју страну земљу одбегли.

Чл. 2. Исто тако и онај странац, који са уредном путном исправом у Србију дође, биће примљен под заштиту српску,

ако се он за исту ма којој вишој или нижој полицајној власти обрати пре, него што дотична власт конзулска редовним путем захте, да јој се он изда.

— Чл. 3. Ако би се дознало да је странац, који је под заштиту српску примљен, у својој постојбини злочинство какво учинио, има се с њим поступити као и са бегунцем злочине категорије.

— Чл. 4. За доказ да је странац, било бегунац било заштићеник у својој постојбини злочинство какво учинио служиће или пресуда, или истрага судско, или акт оптужења од стране зато надлежне власти, и то или у оригиналу или у достојној копији. На основу ових аката решаваће Попечитељство Внутрених Дела, да ли бегунац или заштићеник у категорију злочинаца спада, и да ли ће се по том страниј власти издати или не.

— Чл. 5. Кад заштићеник испод заштите српске иступити и страниј којој власти подчинити се захте, биће отпуштен ако не би имао одговорати каквој обавезности, а поднесе уверење, да ће под туђу заштиту примљен бити.

— Чл. 7. Странци који седам година под заштитом српском чесно и поштено а без прекидања проведу, могу и без отпуста из пређашње своје поданичке везе на српско сажитељство положити заклетву, која им се из основних узрока и откапати може.

— Од ове заклетве изузимају се сви странци, који су пре 2. маја 1844 године у Србију населили се па ту и сада стално живе, будући су они по обичајном закону, који је дотле важио, редовно прирођени.

— Чл. 8. Изузетно од услова изложених у предидућем члану, могу се бегунци и заштићеници *по одобрењу законодавне власти* у српско сажитељство примити.

— Чл. 9. Бегунци и заштићеници, докле се у сажитељство српско не приме, не упражњавају политичка но само општа грађанска права, и по што две године у Србији проведу, подлеже сходно решењу од 28. августа пр. год. ВМ 1637, свима теретима земаљским. Заштићеници или под заштиту српску пређу подлеже у сваком сматрању земаљској власти!! и т. д.

Ова уредба, са малим изменама, важи у главном и данас. Измене учињене, пак, резултат су међународних уговора, закључених између наше и страних држава. Најважнија измена налази се у чл. II тргов. уговора са Аустро-Угарском, по коме се грађани ове државе не могу примити у српско поданство без редовног отпуста из њиховог поданства.

И ако се у изложеној уредби војнички бегунци само на једном месту и то више узгред, изриком помињу, ипак је неоспорна ствар да се ова уредба и на њих односи, и да је законодавац, под општим именом бегунца и заштићеника, подразумевао и њих.

Па како су, пак, војнички бегунци врло важан елемент, о коме полицијска власт из многих обзира мора водити рачуна, то сматрамо за дужност да о њима речемо коју више.

Изајвљујемо одмах, да је њихово питање код нас веома неурешено, и да, сем поменуте уредбе и неколико нејасних расписа, о њима не постоје никаква друга законска наређења. Захваљујући само овој непотпуности, могу код нас како највећи злочинци тако и најопаснији агенти, проћи целу Србију под маском војничких бегунаца, па се још, као такови, и користити уз пут познатим српским гостопримством. Познато нам је из праксе неколико случајева, у којима су се наши одбегли војници враћали у отаџбину и пријављивали нашим властима као страни војни бегунци. Овове се не треба ни најмање чудити с обзиром на данашњу процедуру око војничких бегунаца.

По утврђеној и на поменутом расписима заснованој пракси, оне полицијске власти, којој се извесно лице пријави као војнички бегунац, дужност је да га прими и саслуша, а по том да га упуту најближој војној власти, која га, по испуњењу неких формалности, враћа понова полицији, те да га ова упуту на стално обитавање у место које *војна власт одреди*. Са овим је уједно и цела процедура завршена.

Поједине полицијске власти покушавају, истина, по некад, да преко консулата прибаве извешће о истинитости исказа добоглог лица, али док тражена извешћа стигну, ово лице, које је, без икаквог надзора власти, упућено у „место одређеног становања“, у стању је проћи целу Србију и на путу урадити шта хоће.

¹ Наша држава закључила је до данас ове конвенције о издавању кривца:

а) с Италијом од 28. октобра 1879 год. (зборн. 35);

б) с Аустро-Угарском од 24. априла 1881 год. (зборн. 37);

в) с Белгијом од 10. јануара 1896 год. (зборн. 51-ви);

г) с Инглеском од 23. новембра 1900 год. (није још ушло у зборник);

д) са Уједињеним Америчким Државама од 12. октобра 1901. (није још ушло у зборник).

Свега овога, разуме се, неби могло бити, да се питању о војничким бегунцима поклоњала пажња, коју оно, с обзиром на наше прилике, заслужује.

Примера ради изложићемо овде како је ово питање у Француској регулисано.

И код њих, као и код нас, сваки пријављени војнички бегунац спроводи се месној или најближој војној власти, али га она пре не отпушта, *док не утврди његову идентичност.*

Чим је ово учињено, бегунац се, са преписом свога саслушања, спроводи општинској, власти која му, по што га предходно уведе у књиге за странце, издаје објаву за слободно путовање у оно место, које је бегунац за будући домицил изабрао, и наређује му, у ком се року има кренути на пут. Једновремено са овим, општинска власт извештава о путу бегунчевом све полицијске власти оних места кроз која он има проћи, као и своју полицијску власт. Уз овај извештај шаље се у изводу и саслушање бегунчево, који је дужан пријавити се свима успутним полицијским властима, а кад стигне у намеравано место становања онда и општинској, која га уводи у своје књиге и оверава му заштитничку објаву.

Тек после свију ових формалности бегунац се може прихватити рада, али само у месту новог домицила, из кога се опет не сме удалити без знања и одобрења општинске власти.

Ако би који војни бегунац пропустио испунити ове прописе, он се одмах прогони из земље.

Само на овај начин, и никако друкчије, у стању су полицијске власти у Француској, да вам у свако доба даду најтачнија обавештења о сваком војничком бегунцу на њиховој територији.

(Свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Хотелски разбојник летње сезоне 1901. — У Цириху је сада с оне стране браве најопаснији хотелски разбојник летње сезоне у 1901. години. За њим су читаве месеце залудно јурили по свима земљама криминални детективи. Он се зове Сигфрид Кинстлер, т. ј. према пасошу, који је украо. Како му је право име, нико не зна, па чак ни његова љубавница, која је с њиме и затворена. „Нико неће сазнати моје право име, ма ме то и живота стало,“ изјаснио се необично елегантни ра-

збојник, који говори девет језика, који је прошао све делове света и који се хвали, да је музичар од фака. Био је на досадањим саслушањима показао је бриљантно правничко знање и то свих интернационалних облика. Сигурно и до крајности сретно понашање врло елегантна спољна појава његова говоре у прилог дрских похара, које је вршио — с маленкостима, изразио се, никада у животу у опште није се бавио — 18. августа у Ахену је извршена једна дрска похара накита у једном тамошњем хотелу. Украдени су накити били једне Енглескиње. Сем 2000 марака готовога новца и једнога чека, непознати је украо четири велика дијаманта, дванаест брошева украшених дијамантима и рубинима, златне ланчеве и дијамантима украшен медаљон. Све је тражење било залудно. На елегантнога странца нико није ни сумњао. 28. септембра јавише из Брисла за сличну похару у хотелу. Плен накита опет је износио хиљаде франака. Ту се разбојник издавао као Роберт Залаји из Келна и заборавио је кесицу, у којој је било хартија писама и телеграма, све на име Сигфрида Кинстлера. Дотле је већ било јављено полицији, да је украдена војна исправа Сигфрида Кинстлера. Тада настаде још енергичније трагање за зликовцем, кад јавише, да је у оријент експресу, на путу између Лондона и Келна извршена велика крађа Данскоме генералноме конзулу, на сличан начин као у Ахену и Бриселу. Трагањем се у Линцу сазнало, да је почетком августа и почетком септембра бавио се у њему један странац, да је из једне врло рђаве куће одвео једну веома лепу девојку, по имену Терезију Дрекслер, и да је с њом у друштву отпутовао. Настаде лов за обожима. Похара на оријент експресу Беч — Карлсбад обрати пажњу полиције у том правцу, ну залуду, 7. новембра деси се похара у гран хотелу у Ниденбергу, а 22. новембра у Висбадену, на исти начин као и у Ахену и Бриселу. Полиција већ није знала шта да ради. Готово у исто време стизале су вести из Париза и Монтекарла о тамошњим рафинираним злочинима. Било је утврђено, да је злочинац скоро муњевитом брзином нарочитим возовима путовао и нестајао. Његово је бављење утврђено у: Лондону, Бечу, Паризу, Намуру, Хамбургу, Најхајму, Висбадену, Салцбургу, Харубургу, Луцерну, Цириху, Инсбруку, Линцу, Минхену, Улму, Ниренбергу, Монаку, Ници и Монтекарлу. Најзад наиђоше на скори траг тога пара у Линцу, у почетку децембра, да је отпутовао за Цирих. Ту прво ухватише даму; њен је сапутник био на путу, али се имао скоро вратити. Даму су стално држали под присмотром, док најзад не дође из Париза толико очекивани странац. На улици га ухватише и правди немачких власти предадоше.

ПОУЧНО ЗАБАВНИ ДЕО

ЗАПИСНИЦИ ИЗ МРТВОГ ДОМА

РОМАН У ДВА ДЕЛА

НАПИСАО **Фјодор М. Достојевски**

Превео с руског **Јефта Угричић**

23

X.

ПРАЗНИК РОЂЕЊА ХРИСТОВА

Најзад дођоше и празници. Још на Бадњи-дан осуђеници готово нису излазили на рад. Ишли су у шивару, и по радионицама; остали су били само при распојеђивању, и ма да су и били којекуда одређивани, ипак су се одмах враћали у тамницу, појединце или у гомилама, а после ручка није више нико излазио из ње. Па и јутром је већина ишла само својим пословима, а не државним: једни да се побрину о крмчарењу ракије и да поруче нову; други, да се састану са познатим кумовима и кумама, или да прикупе за празник подужице за раније посвршаване послове; Баклушин и они, што су учествовали у позоришту,

— да обиђу неке познанике, нарочито међу официјерском послугом, и набаве потребне костиме. Неки су ишли са забринутим и посленим изгледом једино зато, што су и други били заузети послом и забринути, и ма да понеки, например нису имали ни откуда да добију новаца, ипак су тако изгледали, као да ће и они добити од когагод новаца. Једном речи, сви као да су очекивали за сутрашњи дан неку премију, нешто необично.

У вече су инвалиди, што су ишли на трг са осуђеничким поруцбинама, донели са собом свашта и свачега од јестива: говеђине, прасића, па чак и гусака. Многи су од осуђеника, чак и најскромнији и најштедљивији, који су целе године штедили пару по пару, сматрали за своју дужност, да одреше кесу за тај дан и да се на достојан начин омрсе. Сутрашњи је дан био прави празник, празник који се осуђенику није могао ускратити, празник, који му је законом формално признат. Тога дана није осуђеник могао бити послан на рад, а таквих дана било је свега три у години.

И, најзад, ко зна, колико се успомена морало пробудити у душама тих отпадника, кад дође такав дан! Дани великих празника оштро се отискују у памети проста

света, почињући од самога детињства. То су дани одмора од њихових тешких послова, дани кад су породице на окупу. У тамници су се морали сећати тих дана са јадом и тугом.

Поштовање према свечаноме дану прелазило је код осуђеника чак у неку формалност; мало их је бекријало; сви су били озбиљни и као нечим заузети, ма да многи готово нимало нису имали посла. Али су се и беспосличари, и бекријашни старали да сачувају у себи неку важност... Смех као да је био забрањен. Уопште расположење је било дошло до некакве педантерије и раздражљиве нетрпељивости, и ко је нарушавао општи тон, ма и нехотично, тога су умиривали са виком и псовком и љутили се на њега као за непоштовање према самоме празнику. То расположење осуђеника било је значајно, па чак и дирљиво. Осим урођенога побожног поштовања великога дана, осуђеник је несвесно осећао, као да тим празновањем долази у додир са целим светом, да није, може бити, баш сасвим искључен, пропао човек, одсечен комад, да је у тамници исто тако, као и међу људима. Они су то осећали; то је било јасно а и разумљиво.

Аћим Аћимић се такође много спремао за празник. Он није имао ни породичних успомена, јер је одрастао као сиротан у туђој кући, и готове већ у петнаестој години пошао на тешку службу; нити је у његовом животу било особитих радости, јер је цео свој живот провео по пропису, једнолики, бојећи се, да ни за длаку не одступи од одређених му дужности. Није био ни бог-зна како религијозан, јер је наравственост, како изгледа, прогутала у њему све остале његове човечанске дарове и особине, све страсти и жеље, рђаве и добре. Због свега тога он се спремао да дочека свечани дан без ужурбаности, без узбуђења, не бунећи се тужним и потпуно некорисним успоменама, него с тихом, методичком наравственошћу, које је у њему било управо толико, колико је потребно ради извршења дужности и једном за свагда одређенога обреда.

А и уопште он се није волео много замишљати. Значење факта, како је изгледало, није се никада тицало његове главе, али једном одређена му правила испуњавао је сваком тачношћу. Ако би му сутра наредили да уради нешто сасвим супротно, он би и то учинио са оном истом послушношћу и марљивошћу, како је урадио и томе противно у очи тога дана.

Једанпут, само један једини пут у животу, покушао је да поживи по својој памети и — допадне робије. Лекција није за њега пропала без користи. И ма да му судбом није било дато, да икака схвати, у чему је он управо згрешио, али је бар извео из свога догађаја спасоносно правило — не размишљати никада и ни у каквим приликама, јер *размишљати* „није ствар његове памети“, како су говорили међу собом осуђеници.

Слепо предан обичају, он је чак и на своје божиње прасенце, које је испунио кашом и испекао (својеручно, јер је умео и пећи), гледао с некаквим привременим поштовањем, као да то није било обично прасенце, које се увек могло купити и испећи, него некакво особито свечано прасе. Може бити, да је још из детињства навикао да тога дана види на столу прасе, и закључио, да је прасе неопходно потребно за тај дан. И ја сам убеђен, ако он не би ма једанпут на тај дан појео прасе, да би за цео живот код њега остала нека грижа савести, због неиспуњене дужности.

До празника је ишао у својој старој блузи и старим панталонама, које бејаху већ сасвим изношене, ма да су и биле пристojно искрпљене. Сад је изишло на видело, да је нов пар одела, које му је предато још пре четири месеца, брижљиво сачувао у своме сандуку и није га се дотицао с пријатном мишљу, да се понови њиме на Божић. Тако је и урадио. Још с вечера извадио је своје ново одело, раширио га, разгледао, очистио, одувао прашину и, свршивши све то, претходно га оцроба. Изишло је, да му одело сасвим добро стоји; све му је било потаман, све се до горе лећо закопчавало, јака му је, као да је била од картона, високо подупирала подбрадак; у струку се образовало нешто, шта више, од униформскога кроја, и Аћим Аћимић се чак смешкао од задовољства и кочоперећил се окретао се пред својим малим огледалом, које

је он својеручно и већ одавно облепио у слободном времену златном бордурицом. Само једна копчица на јаци од блузе изгледала је, као да није на своме месту. Кад је то увидео, Аћим Аћимовић одлучи да премести копчу. Кад је пак преместио, проба опет, и сад је изишло већ сасвим добро. Сад он све сложи како је и било, и са умиреном душом склони до сутра у сандук.

Глава му је била доста добро обријана; али пошто се огледао пажљиво у огледало, он опази, као да му није баш сасвим глатко на глави, указивали су се једва видљиви израштаји власи, и он одмах, без оклевања, оде „мајору“, да би се обријао сасвим како се приличи и као што је ред. И ма да Аћима Аћимића не би сутрадан нико разгледао, ипак се он обријао једино ради умирења своје савести, тек колико да за тај дан испуни све своје дужности.

Поштовање и пажња према ситницама: према дугменцету, према гајтанчићу нарамњаку, према трачици још су се из детињства стално за увек утиснули у његову памет у виду неоспорне дужности, а у срцу — као изглед последњег степена лепоте, до којега се може уздићи уредан човек.

Кад је све уредио, он, као најстарији осуђеник у казмати, наредио је да се донесе сено и брижљиво је надгледао како су га посипали по поду. То је исто чиниљено и по другим казматама. — Не знам зашто, али су о Божићу увек посипали код нас по казматама сено. — Затим, кад је посвршавао све своје послове, Аћим Аћимић се помоли Богу, леже на своју постељу и одмах заспа безбрижним сном детињим, да би се пробудио сутра што је могуће раније. Исто су тако чинили, уосталом, и сви осуђеници. У свима су казматама полегали много раније него обично. Уобичајени вечерњи радови били су обустављени, о коцкању није било ни помена. Све је очекивало сутрашње јутро.

И оно, најзад, дође.

(Наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Суд општине кулинске, актом својим од 16. јула ове године № 1475, учинио је ово питање:

„Досадашњом практиком неједнако је тумачен пропис §§ 507 и 517 грађанског закона у томе, што неке извршне власти примењују § 507, а неке 517 приликом извршења кривичних пресуда према оним лицима, која живе у заједници са оцем и на имању овога.

Тако, неке власти сматрају, да између деце и оца стоји задружни одношај у смислу § 507 гр. зак. па ако је кривац пунолетан, издвајају одговарајући део према броју задругара и продају за наплату кривичних трошкова и накнаду штете, а неки опет узимају принов од навршетка кривичеве 15 године па на више, и то излажу продаји.

Да би се знало: шта се може продати од имовине родитеља за рачун деце моли се уредништво „Полиц. Гласника, да по овоме да потребно обавештење.“

На ово питање одговарамо:

Између оца и деце — синова — не постоји задружни одношај, о коме говоре § 57 и 507 грађ. законика.

Потврде за овакво гледиште налазимо у наређењима § 121 поменутога закона, по коме „што год деца под родитељском влашћу и њиховим управљањем прибаве, то родитељима својим прибављају, као год што наравно родитељи за своју децу имање прибављају, и њима остављају.“

Кад се овоме законском наређењу дода и оно из § 150 истог закона, по коме пунолетна деца могу напустити кућу родитеља кадгод хоће, и обрнуто, отац их може из куће отерати кад хоће, онда је несумњиво, да ту задружног одношаја нема.

Ну, све и кад се неби узело, да ово наређење јасно одређује одношај између родитеља и деце, ми овоме своме гледишту налазимо потврде у чл. 67 закона о непосредном порезу од 22. априла 1885 године, која је одредба, истина, отпала доцније из овога закона, али одржана ставом трећим тачке 8 чл. 2. закона о таксама, где се законодавац отворено изјаснио, да *између родитеља и деце не стоји задружни одношај.*

И, кад између родитеља и деце не стоји задружни одношај, онда и имање очево не може бити предмет извршења по кривичним осудама деце, те је, тако, у опште погрешка, што полициске власти и узимају у попис општу имовину родитеља, који за живота не морају да плаћају кривичне трошкове и накнаду штете за своју децу.

Изузетак од овога учињен је изменама § 325 а кривич. суд. поступка од 26. јануара 1901 год. само за наплату оних трошкова, који се помињу тачком 4. и 5. § 322 поменутог закона, јер се они могу наплатити и продајом имовине родитеља.

* * *

Један општински писар учинио је ово питање:

„Н. Н. бивши тотор цркве п-ске, осуђен је решењем Главне Контроле, да плати каси црквеној извесну суму новца, којом је оштетио цркву својим неуредним руковањем, јер је облигације црквених дужника дао једном општинском писару ради склапања црквених рачуна, па му овај после одрекао пријам облигација, те је он морао да накнади вредност ових.

Среска власт наредила је, да се имање овога рачунополагача узме у попис.

Како је сума потраживања голема, то би требало пописати скоро сву имовину његову и покретну и непокретну.

Али пре него што би се приступило попису, треба бити начисто: одговара ли он целокупном својом имовином за накнаду ове штете или не, кад је он земљоделац?

Моли се уредништво да ово објасни.“

На ово питање одговарамо:

Кад се накнада штете не јавља као последица кривичне одговорности, него је рачунополагач осуђен од стране Главне Контроле као рачунског суда, а он је, међутим, земљоделац, онда се, при извршењу пресуде или решења мора водити рачуна о наређењима § 471 грађ. суд. поступка по којима се земљоделцу не може продати извештан део имања за приватна потраживања, у који ред мора да уђе и ова накнада општини.

Ж. Ст. званичник средски пита ово:

Расписом Г. Министра Финансија од 21. октобра 1899 године ПрБр. 30.189, наређено је, да се при потврди наплаћује и такса из тачке 4. таксене тарифе на сва она уверења, што их приватни издају појединцима о њиховим личним особинама, способностима, раду или о фактима и приликама, које се њих тицати могу, кадгод ова није утиснута при самом издавању уверења.

Треба ли у ред ових уверења уврстити и ове случајеве: дозволе родитеља и сродника, да извесна лица могу ступити у војску, у школу, да се могу женити, да могу предузети какав посао на своје име и т. слично?"

Тачка 4. таксене тарифе предвиђа оне случајеве, кад приватни издају поменути уверења самостално и без икаквог суделовања власти, о околностима, које су побројене у тачци 3 поменутог закона.

На сва ова уверења такса се леи при самом издавању. И, како многи издаваоци нису овако поступали, него су уверења издавали без таксе и тако штетили државну касу, господин Министар је поменути расписом наредио, да се ова такса накнадно наплаћује оном приликом, кад уверења ма којим случајем дођу пред власт, и овакво је поступање саобразно закону.

У ред ових уверења не могу се уврстити побројане дозволе родитеља и сродника, јер се свака од ових дозвола, мора потврдити код власти, пошто је без те потврде не би примила ни једна власт као исправну те се, тако, она сама ствара суделовањем власти, за које је случајеве прописана такса у тачци 15 закона о таксама.

Према овоме поменути распис господина Министра не односи се на ове последње случајеве.

ТРАЖИ СЕ

Милија Велић, из Божидараца, ср. посавског, окр. Београдског, шегрта Леона М. Мандила олд., тражи кварт савамацки актом својим Бр. 6.334, који је 15. ов. м-ца у вече незнано где отишао од свог газде, и однео је собом један пар одела браун, две цигане кошуље и 1 кухињски нож. Он је стар 14 година, стаса средњег, косе црне, образа дугих, обрва и очију прних. Нађеног треба упутити овој Управи с позивом на Бр. 23.759.

Шандора Пушкаша, који је отишао од куће пре неколико дана, тражи кварт савамацки актом Бр. 6.256. Шандор има 35 год., средњег је стаса, смеђ, у оделу је од плавичасте боје. Пронађеног треба упутити поменутом кварту, или управи града Београда с позивом на акт Број 23.650.

Моира С. Белаковића, шпедитерског момка Антонија Ђорђевића, шпедитера олд., тражи кварт савамацки актом Бр. 5.938, исти је на преварни начин узео од г-ђе Флоре Дворниковић, олд. модискиње 140 динара у злату и 10 дин. у сребру за рачун Антонија Ђорђевића. Он је стар 22 године, средњег раста, црномањаст на ногама има чокуле, на глави војничку капу, на себи зелене панталоне. Нађеног треба спровести кварту савамацком с позивом на Бр. 5.938, или Управи гр. Београда Бр. 22.904.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Страхиња Ниновић, осуђеник београдског казног завода, родом из Бачеваца у округу ваљевском, побегао је са осуде 19. тек. месеца. Он има 28—29 год., средњег је стаса, дугих образа, косе, обрва, очију и бркова смеђих, чела и уста обичних. За одбеглим Страхињом,

који је због 6 разбојништва био осуђен на 20 г. робије у тешком окову наређује се најживље тражење. Пронађеног треба спровести под јаким стражом, управи београд. казног завода с позивом на акт Бр. 4.044, или управи гр. Београда на акт Бр. 24.042.

Милан Николић — Бранковац,*) коцкар и дунеч, из Ваљева, 15. ов. м-ца обио је зид на апсани у Шапцу и побегао је. Милан је стар 21 годину, омален, добро развијен, црномањаст, косе црне, црних повећих густих обрва, по лицу бубуљичав, има црне науснице, обријан. Од одела има на себи гаће и кошуљу кратку, гуњ са рукавима тесним од црног сукна, мали црни шенир на глави, на ногама дугачке чаране плаве, шарене, опанке просте црвене са кајишима. Моле се све полицијске власти, да Милана живо потраже, и нађеног спроведу начел. реском у Шабац, с позивом на Бр. 7.601, или Управи града Београда на Бр. 23.722.

Драгутин Којић, осуђеник управе београд. казног завода, родом из Михаиловца, округа моравског, побегао је 14. тек. м-ца из Ваљева, камо је на раду био. Одбегли Драгутин има 28—29 година, високог је стаса, црномањаст, образа округлих, бркова, обрва и очију црних. Управа београд. казног завода моли све полицијске власти, да Драгутина најживље потраже

*) Види слику у 31 броју «Полиц. Гласника» под бр. 6.

и у случају проналаска њој стражарно спроведу. Акт управе гр. Београда Бр. 23.665.

Милан Марковић из Грабовице, окр. ваљевског, и **Марко Стојановић** из Дуваништа, окр. подринског, оба цигани и осуђеници бео-

Милан

градског казног завода, за које смо у прошлом броју јавили да су побегли са осуде, нису ни до данас пронађени нити се о њима могло ма што

Марко

сазнати. Услед тога износимо им сада слике и позивамо све полицијске власти, да на њих обратe највећу пажњу.

Услед краткоће времена ове слике нису могле бити израђене за прошли број.

Марко Петровић, бив. слуга код Др. Марјика из Лознице, покрао је 8. тек. месеца свога господара и побегао. Он има 15 год., омален је, црномањаст. За крадљивцем наређује се тражење. Пронађеног треба стражарно спровести нач. ср. јадранског с позивом на акт Бр. 9225, или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 20564.

Садржај: I. Стручни и научни део: 1) Феноменологија спиритизма; 2) Рефлексиодне радње и казно право; 3) Криминалитет код малолетника и алкохолизам; 4) О странцима и пасошима; 5) Из страног света. — II. Поучно забавни део: 1) Записници из мртвог дома. — III. Поуне и обавештења. — IV. Службене објаве: Тражи се; Потере.